

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

6 februari 2025

Kenmerk

DGA-PAV / 97071853

nota

Advies vervroegen uitrijddatum drijfmest 2025

Kopie aan

Bijlage(n)

2

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

In het commissiedebat 'Uitvoerbaarheid van beleid op het boeren erf' bent u gevraagd of de uitrijddatum voor mest dit jaar kan worden vervroegd als de weersomstandigheden daar gunstig voor lijken. Naar aanleiding van dit verzoek heeft u de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) in een spoedadvies enkele vragen gesteld over het vervroegen van de uitrijddatum voor dierlijke mest in 2025 voor gewassen die vanaf 16 maart met drijfmest mest bemest mogen worden. U wordt gevraagd zo spoedig mogelijk een besluit te nemen en de Kamer hierover te informeren met bijgaande Kamerbrief.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- In lijn met het advies de uitrijddatum voor drijfmest op bouwland dit voorjaar niet te vervroegen en te handhaven op 16 maart;
- De Kamer hierover te informeren met bijgaande Kamerbrief.

Kernpunten

- De uitrijddatum van drijfmest op bouwland van 16 maart volgt uit het 7^e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn 2022-2025 (7^e AP) en is opgenomen in artikel 4.1188, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Deze datum geldt voor alle gewassen die niet in de Omgevingsregeling zijn aangewezen als vroege teelt. In de praktijk gaat het dan vooral om het van oorsprong subtropische gewas maïs (snijmaïs, Corn Cob Mix en korrelmaïs).
- Het CDM-advies geeft geen aanleiding om de uitrijddatum van 16 maart te vervroegen.
 - Ten algemene geldt dat toediening van de nutriënten kort voor de inzaai of het poten van een gewas de nutriëntenverliezen zal beperken en de

- benutting van nutriënten verhoogt. Om die reden is in het 7^e AP de uitrijddatum van 16 februari naar 16 maart verschoven.
- De Commissie Bemesting Grasland en Voedergewassen adviseert om snijmaïs kort voor het inzaaien te bemesten. De CDM geeft in hun advies aan dat er geen landbouwkundige of teeltechnische redenen zijn om maïs eerder te bemesten.
 - Het vroeger inzaaien van maïs is volgens de CDM één van de mogelijkheden om uit- en afspoeling bij het eventueel eerder uitrijden van mest te beperken, maar de mogelijkheden hiertoe blijven onder andere afhankelijk van het weer en de geschiktheid van de grond.
 - De CDM geeft aan dat er op basis van de huidige weersituatie geen inschatting kan worden gemaakt of het vervroegen van de bemesting in maart leidt tot een ander risico op uit- en afspoeling omdat op dit moment geen inschatting kan worden gemaakt van de weersomstandigheden in de komende maand. Wanneer de periode tussen het bemesten en de groei en stikstofopname van de maïs langer wordt neemt het risico op tussentijdse uit- en afspoeling en andere stikstofverliezen toe.
 - Als andere mogelijkheid om het risico op uit- en afspoeling te beperken geeft de CDM aan dat de methode van mesttoediening (bouwlandinjectie in plaats van zodenbemesting) kan worden aangepast en het gebruik van een nitrificatieremmer. Deze toepassingen zijn echter geen eenvoudig in te voeren oplossingen (zie toelichting).
 - Ook de aanwezigheid van een tijdig ingezaaid en goed gegroeid vanggewas leidt tot een lager risico op nitraatuitspoeling in het voorjaar. Vanwege het extreem natte voorjaar 2024 is de uiterste inzaaidatum van vanggewassen in het najaar 2024 verschoven. Dit heeft ertoe geleid dat op veel maïspancelen nu geen goed ontwikkeld vanggewas staat en dit dus niet of slechts in geringe mate het risico op nitraatuitspoeling beperkt bij het vervroegen van de uitrijddatum.
 - Op percelen waar een wel een goed ontwikkeld vanggewas staat geeft het toepassen van bouwlandinjectie wel een risico voor meer nitraatuitspoeling, maar het risico op oppervlakkige uitspoeling is kleiner.
 - Daarnaast vergroot het vroeger uitrijden van dierlijke mest de kans op bodemverdichting, omdat onder gemiddelde omstandigheden de bodem natter is. Bodemverdichting kan tot plasvorming en oppervlakkige afspoeling leiden. Dit kan ook later in het jaar effect hebben op de oogst van de maïs en de mogelijkheid tot het tijdig inzaaien van een vanggewas.
 - Ten slotte wordt bij het vervroegen van de uitrijddatum afgeweken van het 7^e AP, dat onderdeel is van de afspraken die zijn gemaakt met de Europese Commissie (EC) in het kader van de derogatiebeschikking. Gezien het feit dat de EC zich eerder kritisch heeft opgesteld ten aanzien van onder andere het aanpassen van de uitrijddatum, brengt het vervroegen van de uitrijddatum risico's met zich mee. In ultimo het risico op een infractieprocedure. Bovendien kan het de relatie met de EC beïnvloeden voor wat betreft lopende en mogelijke toekomstige trajecten of gewenste aanpassingen van afspraken met de EC.
 - Alleen indien er sprake is van extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak kunt u op grond van artikel 19.0 van de

Omgevingswet een besluit nemen waarin de uitrijddatum voor drijfmest wordt gewijzigd. Dat is bepaald in artikel 4.1188, derde lid, van het Bal.

- Op dit moment kan niet reeds worden geconcludeerd dat er in maart sprake zal zijn van "extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak" op grond waarvan de uitrijddatum kan worden vervroegd. Toepassing van artikel 19.0 van de Omgevingswet is daarom op dit moment niet mogelijk.

Toelichting

- Vroege teelten zijn teelten die eerder dan 16 maart bemesting nodig hebben omdat dit vanuit teelttechnische redenen nodig is. Deze teelten mogen al worden bemest vanaf 16 februari. Ook grasland mag vanaf 16 februari worden bemest met drijfmest.
- Bij gemiddelde weersomstandigheden zou de temperatuur toenemen en het neerslagoverschot afnemen van februari naar maart. Vervroegen van bemesting zou tot een iets hoger risico op nitraatuitspoeling in zandgronden leiden. Op kleigronden is de nitraatuitspoeling naar het grondwater beperkt en heeft het vervroegen van bemesting bij maïs geen effect. Natte omstandigheden zullen leiden tot een hoger risico op uit- en afspoeling. Naast het effect op nitraatuitspoeling zal het vervroegen van de uitrijddatum bij gemiddelde weersomstandigheden leiden tot een kleine vermindering van het risico op ammoniakemissie, een hoger risico op lachgasemissie en geen effect op methaanemissie.
- Bij bouwlandinjectie wordt de mest in de sleuf gebracht en wordt de sleuf in de bodem dichtgedrukt, het risico op oppervlakkige afspoeling is daardoor kleiner dan bij zodenbemesting, waarbij de mest minder diep wordt geïnjecteerd en de sleuf open blijft. Het kunnen toepassen van bouwlandinjectie is afhankelijk van de capaciteit bij loonwerkers. Het toedienen van een nitrificatieremmer aan drijfmest is in theorie een maatregel om nitraatuitspoeling te beperken, maar over de effectiviteit is weinig bekend.

Aanpassing Bal voor komende jaren

- Een bijzondere omstandigheid in de fysieke leefomgeving die ziet op de weergesteldheid zoals temperatuur en neerslag, kan doorgaans pas worden vastgesteld nadat deze heeft plaatsgevonden. Een andere bijzondere omstandigheid aanwijzen die ziet op de weersgesteldheid of temperatuur biedt dus waarschijnlijk geen oplossing voor het vervroegen van de uitrijddatum in komende jaren.
- Wanneer er de wens is om de uitrijddatum permanent te vervroegen, kan onderzocht worden of een aanpassing van artikel 4.1188 van het Bal mogelijk is. Een dergelijke aanpassing neemt minimaal meerdere maanden in beslag en kan daarom niet eerder dan met de start van het mestseizoen van 2026 effect hebben.